

Fikriye Hanım (1897-1924)



Fikriye Hanım

Vasfiye Hanım ve Hüsamettin Bey'in kızı olan Fikriye Hanım, 1313/1897'de İstanbul'da dünyaya geldi. Ailesi, 1897 Teselya Savaşı'ndan sonra bölgenin Yunanlıların eline geçmesi ve buradaki Türklerin kıyıma ve göçe tabii tutulmasıyla yurtlarını terk etmişti. Osmanlı'nın Balkan toprakları Yunan işgaline uğrayınca, bölgedeki diğer Türkler gibi Fikriye Hanım'ın ailesi de Yenişehir'deki çiftliklerini bırakarak önce Selanik'e oradan da İstanbul'a göç etmek zorunda kalmıştır. İstanbul'da doğup büyüyen Fikriye Hanım, Fransızca ve Rumca biliyor ud ve piyano çalıyordu.

Fikriye Hanım, İstanbul'da Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanım'ın ikinci eşi (Mustafa Kemal'in üvey babası) Ragıp Beyle olan akrabalığı vasıtasıyla Zübeyde Hanımla yakın ilişkiler kurmuş ve o dönemde Mustafa Kemal'i tanımıştır. İstanbul'un işgali döneminde, Zübeyde Hanım ve onun evlatlığı Abdurrahim (Tuncak) Beyle birlikte kalan Fikriye Hanım, Mayıs 1920'de Mustafa Kemal Paşa'nın idam kararını duyunca Ankara'ya gitmek istemiştir. Bir süre bekleyişten sonra Mustafa Kemal Paşa'nın iznini alarak İstanbul'dan Mithat Bey ile beraber 13 Kasım 1920'de Karadeniz Ereğlisi'nden vapurla İnebolu'ya oradan da karayoluyla Kastamonu üzerinden Ankara'ya gelmiştir. Ankara'da önce Mustafa Kemal Paşa'nın İstasyondaki sonra da Çankaya'daki evinde kalmış, Mustafa Kemal Paşa ona bir de piyano almıştır.

Kurtuluş Savaşı'nın Batı Anadolu'da devam ettiği dönemde, rahatsızlığı iyice artan Fikriye Hanım'a verem teşhisi konulmuş ve tedavi olması zorunlu kılınmıştır. Mustafa Kemal Paşa'nın tedavi için Avrupa'ya gönderme önerisini çok istekli olmasa da kabul eden Fikriye Hanım, 1922 baharında Almanya'nın Münih kentindeki Sanatoryum'a yatmıştır. Tedavisi sürerken sağlık durumu Mustafa Kemal Paşa tarafından takip edilmiştir. Mustafa Kemal Paşa'nın Ocak 1923'te Latife Hanım ile evlendiğini öğrenen Fikriye Hanım Münih'teki sanatoryumdan kaçarak Mart 1923'te İstanbul'a gelmiş ve Ankara'ya geçmek istemiştir. Dr. Adnan (Adivar) Bey'in 6 Mart 1923 tarihli telgrafıyla Fikriye Hanım'ın Ankara'ya gelme isteği iletildiğinde; cevaben Mustafa Kemal'in izni olmadıkça Ankara'ya gelmesine engel olunmasının uygun olacağı bildirilmiştir.

Mustafa Kemal Paşa, Mart 1923'te eşi Latife Hanımla yurt gezilerini sürdürdüğü sırada, Fikriye Hanım kısa bir süre İstanbul'da kalmış ve sonra Gelibolu'ya geçmiştir. Burada ailece tanıştığı Vali Macit (Gören) Bey'in evinde bir yıl kadar misafir kaldıktan sonra, Mayıs 1924'te Gelibolu'dan İstanbul'a oradan da Ankara'ya geçmiştir. Mustafa Kemal Paşa ile görüşmek üzere gittiği Çankaya'da Mustafa Kemal'in eşi Latife Hanım'la tanışmış, 30 Mayıs 1924 tarihinde de vefat etmiştir.

Makbule SARIKAYA

KAYNAKÇA

ARAZ, Nezihe, **Sen Latife Değil Latifsin**, İstanbul 2002.

AYDEMİR, Şevket Süreyya, **Tek Adam**, III, İstanbul 1999.

BAYHAN, Fatih, **Fikriye Hanım**, Ankara 2008.

BELLİ, Şemsi, **Atatürk'ün Aşk Hayatı**, İstanbul 1988.

BELLİ, Şemsi, **Fikriye**, İstanbul, 1995.

BOZDAĞ, İsmet, **Latife ve Fikriye İki Aşk Arasında Atatürk**, İstanbul 2006.

KOCATÜRK, Utkan, **Doğumundan Ölümüne Kadar Kaynakçalı Atatürk Günlüğü**, Ankara 2007.

TOPUZ, Hıfzı, **Gazi ve Fikriye**, İstanbul 2003.

VOLKAN, Vamık D., ITZKOWITZ , Norman, **Ölümsüz Atatürk**, İstanbul 1998.

31/03/2025 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/fikriye-hanim-1897-1924/?pdf=3657> adresinden erişilmiştir